

Briselē, 2026. gada 18. septembrī
(OR. en)

13402/26

**Starpiestāžu lieta:
2023/0076 (COD)**

**ENER 584
ENV 1101
CLIMA 464
COMPET 1092
CONSOM 265
FISC 309**

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 18. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 488 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par to, cik efektīvi dalībvalstis ir ieviesušas kriminālsodus par tīšiem un nopietniem tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem enerģijas vairumtirgos Savienībā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 488 final.

Pielikumā: COM(2026) 488 final

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 18.9.2026.
COM(2026) 488 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, cik efektīvi dalībvalstis ir ieviesušas kriminālsodus par tīšiem un nopietniem
tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem enerģijas vairumtirgos Savienībā**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, cik efektīvi dalībvalstis ir ieviesušas kriminālsodus par tīšiem un nopietniem
tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem enerģijas vairumtirgos Savienībā**

Saturs

I.	Ievads <i>REMIT</i> pārkāpumi.....	2
II.	Metodika.....	5
III.	ES regulējums attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem un sodiem.....	6
IV.	Pašreizējais stāvoklis saistībā ar <i>REMIT</i> noteikumu pārkāpumiem un galvenās gūtās atziņas..	6
V.	Konstatējumi	12

I. Ievads *REMIT* pārkāpumi

Regula (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību ("*REMIT*")¹ tika grozīta ar Regulu (ES) 2024/1106 ("*REMIT II*")², kas stājas spēkā 2024. gada 7. maijā (šajā ziņojumā ar *REMIT II* grozītā *REMIT* tiek saukta par "grozīto *REMIT*").

REMIT ir svarīgs ES tiesību akts. Tās mērķis ir nodrošināt enerģijas vairumtirgu integritāti un pārredzamību, ieviešot sistēmu tirgus ļaunprātīgas izmantošanas novēršanai un atklāšanai.

Grozītās *REMIT* 21.a panta 2. punktā ir noteikts:

"2. Komisija līdz 2025. gada 1. jūnijam novērtē, cik efektīvi dalībvalstis ir ieviesušas kriminālsodus par tīšiem un nopietniem tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem enerģijas vairumtirgos Savienībā, un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojumā var ierosināt atbilstīgus pasākumus, kas var ietvert tiesību akta priekšlikuma iesniegšanu."

Šā ziņojuma ("ziņojums") mērķis ir izpildīt Eiropas Komisijas pienākumu saskaņā ar grozītās *REMIT* 21.a panta 2. punktu. Ziņojuma I iedaļā ir ietverta pamatinformācija par grozīto *REMIT* un attiecīgajiem pienākumiem, kas ar *REMIT II* noteikti dalībvalstīm attiecībā uz izpildes panākšanu *REMIT* pārkāpumu gadījumā. II iedaļā ir izskaidrota metodika, ko Komisija izmantoja šā ziņojuma sagatavošanai. III iedaļā ir aprakstīts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru Savienībai ir kompetence dalībvalstu krimināltiesisko normatīvo aktu tuvināšanas jomā. IV iedaļā ir sniegts pārskats par pasākumiem, ko dalībvalstis ir ieviesušas nolūkā veikt izpildes panākšanas darbības pret *REMIT* pārkāpumiem, un par situāciju saistībā ar *REMIT* izpildes panākšanu visā ES kopumā. Visbeidzot, V iedaļā noslēgumā apkopoti Komisijas konstatējumi. Ziņojums ir iesniegts Eiropas Parlamentam un Padomei

Ņemot vērā iepriekš minēto, REMIT 18. panta sākotnējā redakcijā dalībvalstīm bija noteikts pienākums izstrādāt noteikumus par sankcijām, ko piemēro par *REMIT* pārkāpumiem, un veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to īstenošanu. Šajā normā arī noteikts, ka paredzētajām sankcijām ir jābūt iedarbīgām, atturošām un samērīgām, atspoguļojot pārkāpuma veidu, ilgumu un smagumu, kaitējumu patērētājiem un iespējamus ieguvumus no tirdzniecības,

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību, OV L 326, 8.12.2011., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1106 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko Regulu (ES) Nr. 1227/2011 un Regulu (ES) 2019/942 groza attiecībā uz to, kā uzlabot Savienības aizsardzību pret tirgus manipulācijām enerģijas vairumtirgū, OV L, 2024/1106, 17.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1106/oj>.

kas veikta, pamatojoties uz iekšējo informāciju un tirgus manipulāciju. *REMIT* regulas 18. pantā nebija noteikta īpaša sankciju sistēma dalībvalstīm.

REMIT 2023.–2024. gada pārskatīšanas laikā tika novērots, ka *REMIT* noteikumu izpilde dažādās ES jurisdikcijās ievērojami atšķiras. Dažas dalībvalstis ziņoja par neparasti zemu izpildes darbību līmeni. Citās dalībvalstīs naudas sodi par pārkāpumiem nebija pietiekami, lai atturētu no turpmākiem pārkāpumiem.

Ar *REMIT* II tika ieviesti vairāki būtiski grozījumi šo neatbilstību novēršanai, efektīvas izpildes pret *REMIT* pārkāpumiem nodrošināšanai un līdz ar to turpmākai tirgus integritātes stiprināšanai.

Konkrētāk, *REMIT* II atspoguļoja nepieciešamību noteikt vienotāku un stingrāku regulējumu tirgus manipulācijas novēršanai enerģijas vairumtirgos. Šajā nolūkā *REMIT* tika grozīta, lai paredzētu īpašu pasākumu sarakstu, kam vajadzētu būt pieejamam valstu regulatīvajām iestādēm (“VRI”), kad tās veic izpildi attiecībā uz *REMIT* noteikumu pārkāpumiem. *REMIT* II īpaši uzsvērts, ka ir svarīgi, lai VRI būtu nepieciešamās izmeklēšanas un izpildes pilnvaras, kas jau ir noteiktas *REMIT* 13. panta 2. punktā, proti, pilnvaras a) piekļūt jebkuram atbilstīgam dokumentam jebkādā formā un saņemt tā kopiju; b) pieprasīt informāciju no visām attiecīgajām personām, tostarp arī no tām, kuras secīgi iesaistās rīkojumu nodošanā vai attiecīgo darbību veikšanā, kā arī no to vadītājiem un vajadzības gadījumā izsaukt kādu personu vai vadītāju un uzklausīt; c) veikt pārbaudes uz vietas; d) pieprasīt esošus telefonsarunu ierakstus un esošus datu plūsmas ierakstus; e) pieprasīt izbeigt jebkuru praksi, kas ir pretrunā *REMIT* vai jebkuriem deleģētajiem aktiem vai īstenošanas aktiem, kas pieņemti, pamatojoties uz to; f) lūgt tiesai aktīvu iesaldēšanu un/vai sekvestrāciju; un g) lūgt tiesai vai jebkurai kompetentajai iestādei noteikt profesionālās darbības pagaidu aizliegumu.

Turklāt ar jauno *REMIT* II 18. panta 3. punktu dalībvalstīm tika noteikts pienākums nodrošināt, ka VRI attiecībā uz *REMIT* noteikumu pārkāpumiem ir pilnvaras piemērot vismaz šādus administratīvus sodus un citus administratīvus pasākumus: a) prasīt personai izbeigt pārkāpumu; b) likt atmaksāt pārkāpumu rezultātā gūto peļņu vai novērstos zaudējumus, ciktāl tos iespējams noteikt; c) izdot publiskus brīdinājumus vai paziņojumus; d) piemērot periodiskus soda maksājumus; un e) piemērot administratīvos naudas sodus.

Ar jauno *REMIT* II 18. panta 4. punktu tika ieviests regulējums tādu administratīvu sodu minimālai saskaņošanai, kas nosaka, kā valsts līmenī būtu jānosaka maksimālie administratīvie naudas sodi³. Šo grozījumu mērķis bija nodrošināt, ka katra dalībvalsts piemēro iedarbīgus, atturošus un samērīgus naudas sodus.

Konkrētāk, ar jauno *REMIT* II 18. panta 4. un 5. punktu tiek ieviests minimālās saskaņošanas satvars, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir jānosaka maksimālie administratīvie naudas sodi, kas ir vismaz tikpat lieli kā šajā pantā norādītās summas. Šī saskaņošana attiecas uz turpmāk norādīto grozītās *REMIT* pantu pārkāpumiem:

- 3. pants, ar kuru aizliedz iekšējās informācijas izmantošanu tirdzniecībā;
- 4. pants, kurā paredzēts tirgus dalībnieku pienākums publicēt iekšējo informāciju;
- 5. pants, ar kuru aizliedz tirgus manipulācijas;
- 8. pants, ar kuru tirgus dalībniekiem uzliek pienākumu ziņot Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (*ACER*) datus, kas saistīti ar vairumtirdzniecības energoproduktiem⁴, kā arī pamatdatus⁵ un datus, kas saistīti ar tirgus dalībnieku riska darījumiem. Sīkāka informācija par tirgus dalībnieku ziņošanas pienākumu ir izklāstīta Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2026/256⁶;
- 9. pants, kurā tirgus dalībniekiem ir noteikts pienākums reģistrēties tās dalībvalsts VRI, kurā tie ir iedibināti vai ir rezidenti. Ar 9. pantu tika ieviests arī pienākums tirgus dalībniekiem, kuri ir iedibināti vai ir rezidenti trešā valstī un kuri iesaistās darījumos, par kuriem ir jāziņo *ACER*, ievērojot grozītās *REMIT* 8. panta 1. punktu, izraudzīties pārstāvi ES. 15. pants, ar kuru paredz paziņošanas pienākumus personām, kuras profesionāli organizē vai izpilda vairumtirdzniecības energoproduktu darījumus, kā noteikts *REMIT* II. Šie paziņošanas pienākumi attiecas uz konkrētiem *REMIT* noteikumu pārkāpumiem un ir adresēti *ACER* un attiecīgajām VRI.

REMIT II nodrošina dalībvalstīm instrumentus efektīvākai izpildei *REMIT* noteikumu pārkāpumu gadījumā. Tas, ka ar *REMIT* II tika ieviests pastiprināts administratīvu sodu un citu

³ Konkrēti, attiecīgajā gadījumā piemērojamo administratīvo naudas sodu faktiskā summa var sasniegt maksimālo *REMIT* II paredzēto līmeni, vai augstāku valsts tiesību aktos paredzētu līmeni.

⁴ “Vairumtirdzniecības energoprodukti” ir definēti *REMIT* 2. panta 4. punktā.

⁵ “Pamatdati” ir definēti Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1348/2014 2. panta 1. punktā.

⁶ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2026/256 (2026. gada 30. janvāris) par datu ziņošanu, ar ko īsteno 7.c panta 2. punktu, 8. panta 1.a punktu, 8. panta 2. punktu un 8. panta 6. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību un atceļ Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1348/2014, OV L, 2026/256, 9.4.2026., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2026/256/oj.

administratīvu pasākumu regulējums, neliedz dalībvalstīm noteikt kriminālsodus par *REMIT* pārkāpumiem.

II. Metodika

Lai izpildītu savu pienākumu saskaņā ar grozītās *REMIT* 21.a panta 2. punktu un gūtu izpratni par to, cik efektīvas ir sankcijas par *REMIT* pārkāpumiem, ko pašlaik piemēro dalībvalstīs, Komisija sagatavoja VRI adresētu anketu, kas ar Eiropas Energoregulatoru padomes (*CEER*) starpniecību tika izplatīta 2024. gada septembrī.

Minētajā anketā, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta tikai *REMIT* tiesību aktu īstenošanai, bija iekļauti jautājumi par spēkā esošajiem valstu regulējumiem, it īpaši attiecībā uz administratīvajiem sodiem un citiem administratīviem pasākumiem; notiekošo un iepriekšējo pārkāpuma lietu skaitu katrā dalībvalstī (tostarp galīgo lēmumu un tiesas spriedumu pieņemšana) un attiecīgajiem piemērotajiem sodiem; saistītajiem statistikas datiem, kas atspoguļo katrā dalībvalstī veiktās izpildes darbības; un pārskats par sekmīgajām un neveiksmīgajām pārsūdzībām, kas iesniegtas kompetentajās valsts tiesās. Anketā bija iekļauts papildu jautājumu kopums, kas adresēts dalībvalstīm, kuru sankciju regulējumā par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem paredzēti ne tikai administratīvi sodi un citi administratīvi pasākumi, bet arī kriminālsodi un citi krimināltiesiski pasākumi.

Komisija saņēma 26 atbildes no VRI (“respondenti”) 26 dalībvalstīs, no kurām 21 atbilde tika saņemta 2024. gada novembrī, bet pārējās piecas – 2025. gada jūnija beigās. Viena VRI neatbildēja uz anketas jautājumiem. Tāpēc šā ziņojuma pamatā ir informācija, ko iesniegušas 26 VRI.

III. ES regulējums attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem un sodiem

Šajā iedaļā ir izklāstīts pamatojums ES kompetencei pieņemt tiesību aktus materiālo krimināltiesību jomā, ko reglamentē Līguma par Eiropas Savienības darbību (“LESD”) 83. pants.

Saskaņā ar grozītās *REMIT* 21.a panta 2. punktu Komisija var iesniegt tiesību akta priekšlikumu, ja tā uzskata, ka dalībvalstīm ir jāievieš kriminālsodi par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem.

Saskaņā ar LESD 83. panta 1. punktu Savienība var noteikt minimālos noteikumus attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu definēšanu un sankcijām īpaši smagu noziegumu ar pārrobežu dimensiju jomās. Šīs noziegumu jomas, kas ir izsmeltoši uzskaitītas LESD, ir šādas: terorisms, cilvēku tirdzniecība, sieviešu un bērnu seksuāla izmantošana, nelegāla narkotiku un ieroču tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana, datornoziegumi un organizētā noziedzība (“ES noziegumi”). Padome ar Eiropas Parlamenta piekrišanu var vienprātīgi paplašināt šo sarakstu, iekļaujot tajā citas noziedzības jomas, kas atbilst nopietnības un pārrobežu nozīmes kritērijiem.

Līdz šim tas ir izdarīts vienu reizi ar Padomes Lēmumu (ES) 2022/2332⁷, ar ko ES noziegumu jomu sarakstam pievienoja Savienības ierobežojošo pasākumu pārkāpumus.

Saskaņā ar LESD 83. panta 2. punktu Savienība var arī pieņemt noteikumu minimumu noziedzīgu nodarījumu un sodu noteikšanai jomās, uz kurām attiecas saskaņošanas pasākumi saskaņā ar citām Savienības politikas jomām. Šī kompetence principā aptver plašu un daudzveidīgu politikas jomu kopumu. Tomēr to var izmantot tikai tad, ja krimināltiesiskā izpilde **izrādās būtiska**, lai nodrošinātu attiecīgās Savienības politikas efektīvu izpildi – tas īpaši attiecas uz nopietniem finanšu pakalpojumu tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem⁸.

IV. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar *REMIT* noteikumu pārkāpumiem un galvenās gūtās atziņas

Pašlaik ES dalībvalstīs piemērojamie administratīvie sodi un kriminālsodi

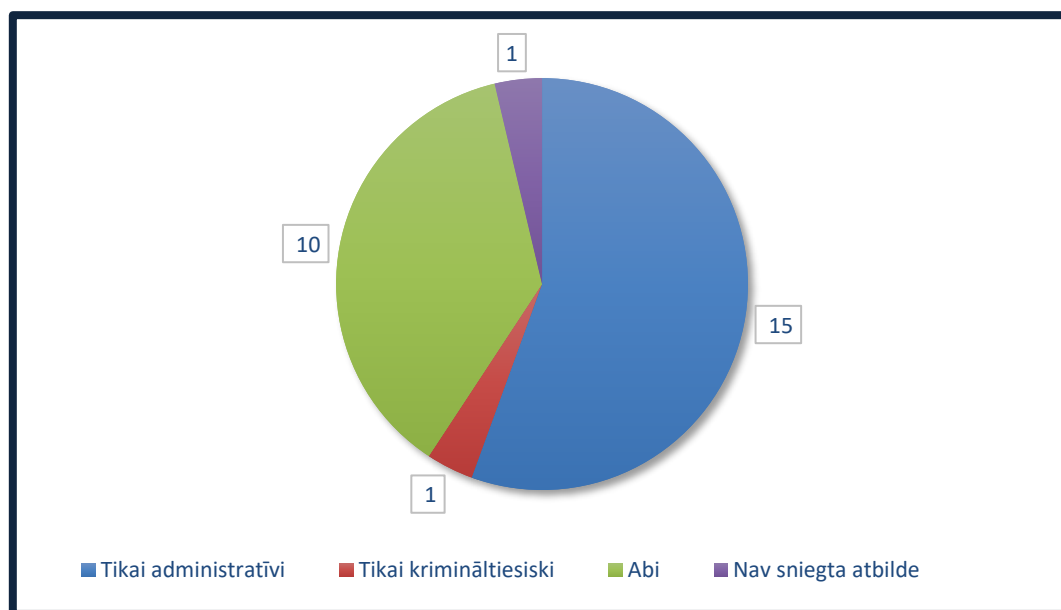
⁷ Padomes Lēmums (ES) Nr. 2022/2332 (2022. gada 28. novembris) par Savienības ierobežojošo pasākumu pārkāpumu noteikšanu par noziegumu jomu, kas atbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību 83. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem, OV L 308, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2332/oj>.

⁸ Piemēram, saistībā ar Direktīvu 2014/57/ES par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, Direktīvu (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, un Direktīvu (ES) 2024/1203 par vides krimināltiesisko aizsardzību, OV L 173, 12.6.2014., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/57/oj>.

Pamatojoties uz Komisijai iesniegto informāciju, izpildes nodrošināšanai *REMIT* noteikumu pārkāpumu gadījumā dažas dalībvalstis piemēro tikai administratīvus pasākumus, savukārt citas papildus administratīvajiem pasākumiem paredz arī kriminālsodus. Vienā dalībvalstī ir sistēma, kas sastāv tikai no kriminālsodiem.

Turpmāk redzamajā attēlā ir norādīts to dalībvalstu skaits, kuras izpildes nodrošināšanai *REMIT* noteikumu pārkāpumu gadījumā piemēro: i) tikai administratīvus pasākumus, ii) administratīvu un krimināltiesisku pasākumu apvienojumu un iii) tikai krimināltiesiskus pasākumus.

1. attēls. Sankcijas par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem (dalībvalstu skaits)

*Avots: 26 dalībvalstu atbildes uz Komisijas anketas jautājumiem.

Saskaņā ar 1. attēlu lielākā daļa, proti, **15 no 26 dalībvalstīm, kas sniedza atbildes**, ir izvēlējušās administratīvus sodus, tostarp naudas sodus, kā savu galveno izpildes instrumentu nolūkā novērst *REMIT* noteikumu pārkāpumus un neatbilstību. No otras puses, **viena dalībvalsts** (Īrija) ir ieviesusi sistēmu, kuras pamatā ir tikai kriminālsodi, savukārt pārējās **10 dalībvalstis, kas sniedza atbildes** (Austrija, Kipra, Vācija, Dānija, Ungārija, Igaunija, Malta, Nīderlande, Polija un Zviedrija), ir pieņēmušas divējādu pieeju, apvienojot administratīvus sodus un kriminālsodus, lai atturētu no *REMIT* noteikumu pārkāpumiem.

Viena VRI informēja Komisiju, ka attiecīgā dalībvalsts apsver iespēju papildināt pašreizējo regulējumu, kas ietver tikai administratīvus sodus, ar kriminālsodiem. Konkrētāk, VRI 2022. un 2023. gadā iesniedza Tieslietu ministrijai priekšlikumus dažus *REMIT* noteikumu pārkāpumus, proti, 3. un 5. panta pārkāpumus, klasificēt kā noziedzīgus nodarījumus. Šīs dalībvalsts mērķis ir nodrošināt, ka tās valsts regulējums ir saskaņots ar pašreizējiem noteikumiem par pārkāpumiem saistībā ar rīcību tirgū saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 596/2014⁹.

Savukārt viena dalībvalsts, kurā pašlaik ir ieviesti tikai kriminālsodi izpildes nodrošināšanai *REMIT* pārkāpumu gadījumā, apsver iespēju to vietā ieviest administratīvus naudas sodus, lai nodrošinātu efektīvāku izpildi.

Pašreizējie noteikumi valstu tiesību sistēmās attiecībā uz administratīvajiem naudas sodiem

Aptaujas respondenti sniedza informāciju par administratīvo naudas sodu līmeņiem, ko piemēro par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem. Šie līmeņi dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras, un dažos regulējumos administratīvie naudas sodi ir izteikti procentos, citos ir noteiktas tikai summas, bet citos abi varianti ir apvienoti. Piemēram, daži respondenti norādīja, ka piemērojamais regulējums paredz naudas sodus līdz 8 % apmērā no attiecīgā subjekta gada apgrozījuma, sasniedzot 20 % par atkārtotiem pārkāpumiem vai ņemot vērā finansiālos ieguvumus. Citi paskaidroja, ka administratīvie naudas sodi ir robežās no 20 000 EUR līdz 50 000 EUR, un ir paredzēti noteikumi naudas sodu palielināšanai, pamatojoties uz pārkāpumu smagumu. Citās valstu sistēmās ir paredzēti naudas sodi aptuveni 300 EUR apmērā ar iespēju piemērot naudas sodus līdz 10 % apmērā no attiecīgā subjekta gada ienākumiem, kā arī tirdzniecības darbību pagaidu ierobežojumi. Dažas dalībvalstis paredz naudas sodus līdz pat 6 miljonu EUR apmērā.

Valstu tiesību sistēmu noteikumi par kriminālsodiem

Kā minēts iepriekš, 11 respondenti norādīja, ka to tiesiskajā regulējumā ir paredzēti kriminālsodi. Tie ietvēra kriminālsodus un dažos gadījumos brīvības atņemšanu uz laiku, kas nepārsniedz 10 gadus. Dažos gadījumos regulējums paredzēja arī aktīvu iesaldēšanu vai konfiskāciju un profesionālās darbības pagaidu aizliegumus.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 596/2014 (2014. gada 16. aprīlis) par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/596/2026-06-05>.

Piemēram, viens respondents sniedza turpmāk norādīto detalizētu regulējuma pārskatu par attiecīgajā valstī piemērojamajiem kriminālsodiem.

- Iesaistīšanās tirgus manipulācijās: naudas sods līdz 5000 dienas likmēm vai brīvības atņemšana uz laiku no viena līdz 10 gadiem, vai abi.
- Tādas vienošanās noslēgšana, kuras mērķis ir tirgus manipulācija: naudas sods līdz 2500 dienas likmēm.
- Iekšējās informācijas izmantošana, pārkāpjot grozītās *REMIT* 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu: naudas sods līdz 5000 dienas likmēm vai brīvības atņemšana uz laiku no viena līdz 10 gadiem, vai abi. Ja to izdarījusi persona, kas minēta grozītās *REMIT* 3. panta 2. punkta a) vai c) apakšpunktā: naudas sods līdz 5000 dienas likmēm vai brīvības atņemšana uz laiku no diviem līdz 12 gadiem, vai abi.
- Iekšējās informācijas nelikumīga izpaušana, pārkāpjot grozītās *REMIT* 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu: naudas sods līdz 2500 dienas likmēm, brīvības ierobežošana vai brīvības atņemšana uz laiku no trīs mēnešiem līdz pieciem gadiem.
- Vairumtirdzniecības energoproduktu pirkšanas vai pārdošanas ieteikšana vai mudināšana uz to, pamatojoties uz iekšējo informāciju, tādējādi pārkāpjot grozītās *REMIT* 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu: naudas sods līdz 2500 dienas likmēm, brīvības ierobežošana vai brīvības atņemšana no trīs mēnešiem līdz pieciem gadiem.
- Dienesta noslēpuma izpaušana, pārkāpjot grozītās *REMIT* 17. pantu: naudas sods, brīvības ierobežošana vai brīvības atņemšana uz laiku no trīs mēnešiem līdz pieciem gadiem.
- Profesionāla darījumu organizētāja neveikta VRI priekšsēdētāja informēšana par pamatotām aizdomām par tirgus manipulācijām, tirgus manipulāciju mēģinājumu vai iekšējās informācijas neatbilstīgu izmantošanu, tādējādi pārkāpjot grozītās *REMIT* jauno 15. pantu: naudas sods, brīvības ierobežošana vai brīvības atņemšana uz laiku no trīs mēnešiem līdz pieciem gadiem.

No atbildēm uz anketas jautājumiem izriet, ka, ja dalībvalstīm ir regulējums, kurā ir apvienoti gan administratīvie sodi, gan kriminālsodi par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem, tās ir pieņēmušas daudzpakāpju pieeju, saskaņā ar kuru administratīvie sodi tiek piemēroti par mazāk smagiem *REMIT* noteikumu pārkāpumiem, savukārt kriminālsodi tiek piemēroti par

smagākiem pārkāpumiem. Respondenti uzskata, ka šī pieceja ļauj izstrādāt niansētāku izpildes stratēģiju, kas pielāgota attiecīgā pārkāpuma smagumam.

Piemēram, viens respondents paskaidroja, ka grozītās *REMIT* 5. panta (tirgus manipulāciju aizliegums) pārkāpums var būt gan noziedzīgs, gan administratīvs pārkāpums atkarībā no tā, vai attiecīgā rīcība ietekmē vairumtirdzniecības energoproduktu cenu. Ja šāda rīcība neietekmē attiecīgo vairumtirdzniecības energoproduktu cenu, to uzskata par mazāk smagu un par to piemēro tikai administratīvus sodus, un otrādi.

Izpildes panākšanas problēmas REMIT noteikumu pārkāpumu gadījumā

Trīs respondenti minēja, ka kriminālsodiem var būt lielāka atturošā ietekme nekā administratīviem izpildes pasākumiem. Tomēr saskaņā ar iesniegtajām atbildēm dalībvalstīs, kas izmanto kriminālsodus vai nu atsevišķi, vai apvienojumā ar administratīviem pasākumiem, saskārās ar ievērojamām problēmām izpildes nodrošināšanā par *REMIT* pārkāpumiem. Tā rezultātā šajās dalībvalstīs izpildes līmenis bija zemāks turpmāk paskaidroto iemeslu dēļ.

Daži respondenti paskaidroja, piemēram, ka kriminālsodu piemērošana, kas paredz, ka VRI ir jāiesniedz lieta tiesā un/vai prokuroram, un, ja tā ir sekmīga, seko tiesas prāvas, var būt izaicinājums efektīvai *REMIT* izpildei. Tas notiek turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

Pirmkārt, viss process ietekmē laika grafiku. Parasti, lai pabeigtu krimināllietu, tostarp sasniegtu kriminālsodu piemērošanas stadiju, ir vajadzīgs ilgāks laiks nekā tādas lietas pabeigšanai, kurā piemēro administratīvus sodus. Tas tā ir arī tāpēc, ka ar administratīviem sodiem VRI ir tiešas naudas sodu uzlikšanas pilnvaras attiecībā uz personām, kuras ir iesaistītas attiecīgajā rīcībā. Komisija saprot, ka procedūras ilgums var būt saistīts arī ar tirgus ļaunprātīgas izmantošanas līdzībām enerģijas tirgos.

Otrkārt, saskaņā ar atbildēm uz anketas jautājumiem kriminālvajāšana par *REMIT* noteikumu pārkāpumu ir sarežģītāks process nekā rīcība, par kuru piemēro administratīvus sodus. Pirmajā gadījumā sarežģītāki ir saistīti ar soda krimināltiesisko raksturu, piemēram, nepieciešamo pierādīšanas pienākumu, lai VRI sekmīgi sāktu kriminālvajāšanu. Var būt sarežģīti savākt pietiekamus pierādījumus, lai kompetentā valsts iestāde (parasti prokurori, kuri ne vienmēr pārzina enerģijas tirgu darbību) varētu noteikt nepieciešamo pierādījumu standartu kriminālprocesā. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad attiecīgais *REMIT* noteikumu pārkāpums ir saistīts ar rīcību, kas uzskatāma par tirgus manipulāciju vai iekšējo tirdzniecību, kas bieži vien ir saistīta ar augstu sarežģītības līmeni, kādu īsteno attiecīgie tirgus dalībnieki.

Saskaņā ar atbildēm uz anketas jautājumiem tas ir novedis pie ļoti nedaudzām (ja tādas ir) sekmīgām kriminālvajāšanām, un daudzas lietas ir vai nu izbeigtas, vai arī noslēgtas ar attaisnošanu.

Administratīvo sodu izpilde par REMIT noteikumu pārkāpumiem

Lai gan gandrīz nav galīgu tiesas spriedumu, ar kuriem tiktu piemēroti kriminālsodi par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem¹⁰, dalībvalstu tirgus dalībniekiem piemēroto lēmumu un administratīvo naudas sodu skaits liecina par atšķirīgu izpildes vidi. Piemēram, divas dalībvalstis, kurās ir vislielākais ar *REMIT* saistīto lēmumu skaits, ir ziņojušas par turpmāk norādīto:

- vienā no tām kopš 2016. gada ir pieņemti 43 lēmumi par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem un piemēroti administratīvie naudas sodi aptuveni 10 500 000 EUR apmērā;
- otrā kopš *REMIT* ieviešanas 2016. gadā ir uzsāktas 46 izmeklēšanas un pieņemti saistīti lēmumi par pārkāpumiem, un ir piemērots 61 naudas sods 115 060 096 EUR apmērā.

Saskaņā ar ziņoto citā dalībvalstī par dažādiem *REMIT* noteikumu pārkāpumiem ir piemēroti naudas sodi par kopējo summu 2 560 000 EUR.

Atbildes uz anketas jautājumiem liecina, ka dalībvalstis, kurās ir ieviestas administratīvo naudas sodu sistēmas par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem, ir spējušas īstenot dinamiskāku un efektīvāku izpildes stratēģiju un pabeigt lielāku skaitu izmeklēšanu, pieņemot galīgos lēmumus, ar kuriem piemēro administratīvus naudas sodus vai citus administratīvus pasākumus.

Administratīvo sodu un kriminālsodu atturošā ietekme

Anketā bija iekļauts arī jautājums par dalībvalstīs piemērojamo sankciju atturošo ietekmi. Atbilstoši turpmāk 2. attēlā norādītajam:

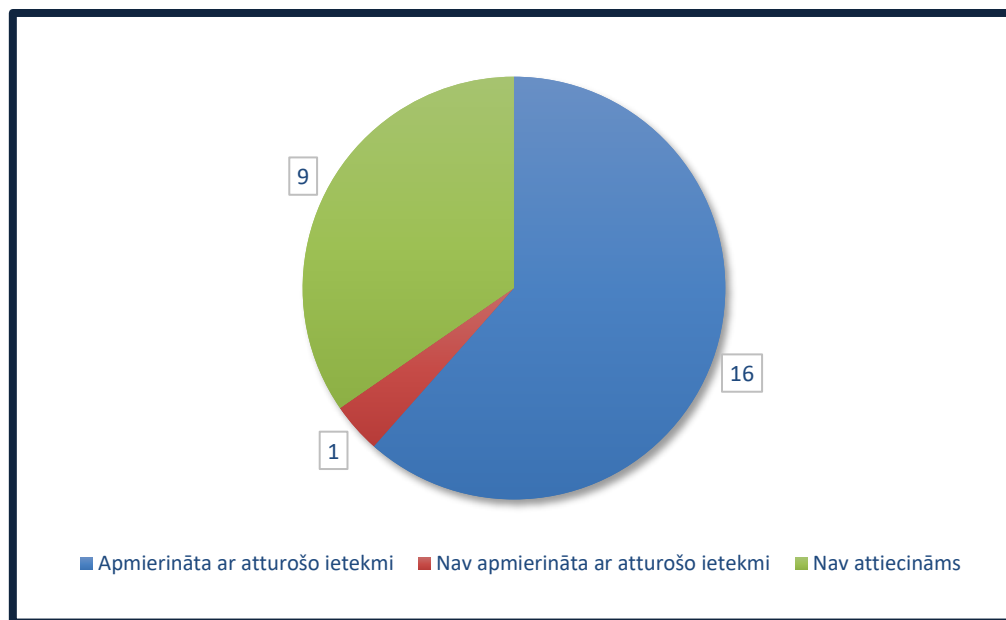
- lielākā daļa respondentu (16 no 26) uzskatīja, ka šiem ieviestajiem pasākumiem ir pietiekami atturoša ietekme, kas veicina efektīvu izpildi *REMIT* noteikumu pārkāpumu gadījumā. Šajās jurisdikcijās izpildes sistēma bija balstīta uz administratīviem pasākumiem. Piemēram, viens no šiem 16 respondentiem minēja, ka četrās *REMIT* lietās, kas tika izskatītas kopš 2011. gada un par kurām attiecīgi tika piemēroti

¹⁰ 11 dalībvalstis, kurās ir ieviesti kriminālsodi, sniedza šādas atbildes: Austrijā, Dānijā, Īrijā, Kiprā, Maltā, Nīderlandē, Polijā, Ungārijā un Zviedrijā izpildes lēmumi līdz šim nav pieņemti; Vācijā ir divas izskatīšanās esošas lietas, bet lēmumi vēl nav pieņemti. Igaunija uz attiecīgo jautājumu nesniedza atbildi pēc būtības.

administratīvi sodi 75 000 EUR apmērā, trīs no četriem tirgus dalībniekiem, kuriem tika piemēroti administratīvie sodi, nav izdarījuši nevienu turpmāku *REMIT* noteikumu pārkāpumu;

- tomēr viens respondents minēja, ka attiecīgajā jurisdikcijā piemērojamo administratīvo naudas sodu līmenis ir niecīgs, ņemot vērā to tirgus dalībnieku lielumu, kuri iesaistīti iespējamā ar *REMIT* saistītā nelikumīgā rīcībā;
- deviņi respondenti atbildēja, ka viņiem nav pieejami dati par *REMIT* noteikumu pārkāpumiem vai ka neviens lēmums par pārkāpumu viņu jurisdikcijā nav novedis pie naudas sodiem.

2. attēls. Pašreizējais apmierinātības līmenis ar administratīvo pasākumu atturošo ietekmi attiecībā uz *REMIT* noteikumu pārkāpumiem (pēc valstu skaita)

V. Konstatējumi

Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar LESD 83. panta 2. punktu Savienības kompetenci pieņemt kriminālsodus var īstenot tikai tad, ja krimināltiesiskā izpilde **izrādās būtiska**, lai nodrošinātu attiecīgās Savienības politikas efektīvu izpildi. Pamatojoties uz atbildēm uz anketas jautājumiem, informāciju, kas ziņojuma sagatavošanas laikā bija Komisijas rīcībā, un pārskatītās *REMIT* 18. pantu, **pašlaik nekas neliecina**, ka krimināltiesiskā izpilde būtu būtiska, lai nodrošinātu *REMIT* regulējuma efektīvu izpildi. Šis konstatējums neskar citas jomas, piemēram, finanšu pakalpojumu tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, kurās krimināltiesiskā izpilde tika uzskatīta par būtisku, lai nodrošinātu attiecīgās Savienības politikas efektīvu izpildi.

Pamatojoties uz atbildēm uz Komisijas anketas jautājumiem, un šajā *REMIT* īstenošanas posmā, šķiet, ka dalībvalstis, kurās ir izpildes sistēmas, kuru pamatā ir kriminālsodi, vai nu atsevišķi, vai kopā ar administratīviem sodiem, saskaras ar būtiskām problēmām *REMIT* lietu pabeigšanā vai sekmīgu galīgo spriedumu pieņemšanā. Salīdzinājumam – dalībvalstīs, kurās ir uz administratīviem pasākumiem balstīti regulējumi izpildes nodrošināšanai attiecībā uz *REMIT* noteikumu pārkāpumiem, izpildes rādītāji ir augstāki.

Turklāt paredzams, ka izpilde tiks vēl vairāk pastiprināta, izmantojot nesen ieviesto *REMIT* II regulējumu, kas dalībvalstīm ir jāīsteno. Kā paskaidrots iepriekš, šis jaunais regulējums ietver ne tikai pastiprinātas VRI izmeklēšanas un izpildes pilnvaras, bet arī dalībvalstu pienākumu ievērot minimālo saskaņošanas pasākumu regulējumu, kas izklāstīts grozītās *REMIT* 18. pantā.

Valstu regulējumu īstenošana saskaņā ar grozītās *REMIT* 18. pantu stiprinās *REMIT* izpildi un nodrošinās tās efektivitāti un atturošo ietekmi. Tāpēc Komisija ierosina koncentrēties uz šo jauno noteikumu un regulējumu īstenošanu, lai pilnībā izmantotu pastiprinātas izpildes sniegtās priekšrocības un novērtētu ietekmi uz vietas.

Līdz 2027. gada 8. maijam un pēc tam reizi trijos gados Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums, kurā izvērtē, vai par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem ir noteikti sodi un vai tie dalībvalstīs tiek konsekventi piemēroti. Ja pēc grozītās *REMIT* 18. panta īstenošanas procesa pabeigšanas šķitīs, ka *REMIT* II efektīvas īstenošanas nodrošināšanai ir nepieciešama noziedzīgu nodarījumu un sodu par tīšiem un nopietniem *REMIT* pārkāpumu gadījumiem tuvināšana, Komisija šajā kontekstā var pārskatīt, vai ir vajadzīga turpmāka harmonizācija ES līmenī.